

POSUDEK
vedoucího diplomové práce

Jméno studenta: **Bc. Barbora Hlaváčová**
Název diplomové práce: **Kořeny a vývoj brazilské církve Santo Daime**
Vedoucí: **Doc. PhDr. Zdeněk Vojtíšek, Th. D.**
Odevzdání posudku: **září 2018**

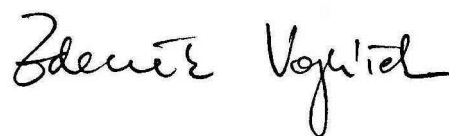
Tématem diplomové práce kolegyně Barbory Hlaváčové je Santo Daime, brazilská církev, jejíž popularita již dávno přesáhla Jižní Ameriku a která dorazila dokonce i k nám. Velkou část této popularity můžeme přisoudit rituálnímu používání nápoje ayahuasca, který má na lidskou psychiku značný vliv: člověku umožňuje vstoupit do tzv. stavu změněného vědomí a dosáhnout v něm vizí a jiných silných zážitků. Ayahuasca se proto stala módní záležitostí mezi tzv. duchovními hledači a stoupenci alternativní spirituality. Santo Daime je v této subkultuře populární i u těch, kdo k této církvi nepatří ani neznají fakta, jež se jí týkají. Popularita bez znalostí u zastánců alternativ má svůj protějšek v podobně povrchních odsudcích ze strany zastánců tradičních pohledů na svět a tradičních postojů ke spiritualitě a psychotropním látkám. Nalezení cesty, která by znamenala akademický přístup nezávislý na nadšeném přijetí na jedné straně ani na rychlém odmítnutí na straně druhé, bylo hlavní výzvou pro studentku. Zvládla ji podle mého mínění velmi dobře, a to pravděpodobně hlavně díky tomu, že z akademické, obvykle anglicky psané literatury toho přečetla opravdu hodně. Máme tak její zásluhou v češtině studii, která – při vši nedokonalosti – bude nadále sloužit jako výborný zdroj poznání církve Santo Daime. Skvělé je to také proto, že poptávka po informacích o této církvi v české společnosti bezpochyby poroste.

Jádro diplomové práce je v popisu toho, jaké tradice do Santo Daime vstoupily a jak s tímto pestrým dědictvím tato církev naložila a nakládá. To ostatně odpovídá deklarovanému záměru (na straně 7). Po historické kapitole tak přichází v jednotlivých dalších kapitolách popis toho, jak církev využívá prvky křesťanství, šamanismu, esoterismu a náboženství umbanda. Tyto výklady pak v další kapitole oživuje popis současné rituální praxe církve. Ten také považuji za velmi cenný a vlastně jedinečný, protože je výsledkem autorčiných osobních zúčastněných pozorování. Je ale výborné (a odpovídající akademické hodnosti magistra, na niž studentka aspiruje), že u těchto popisů diplomová práce nekončí. Studentka se ještě pokusila uchopit hnutí v teoretickém rámci dvou typů současného náboženského života. Toto teoretizování není ani při nutné stručnosti a schematicnosti vůbec špatné a dovoluje spatřit dynamiku vývoje Santo Daime ještě v jiném světle jako skutečný fenomén postmoderního náboženského prožívání. Také pro teorii dvou typů zbožnosti v postmoderní době je tento konkrétní, byť nejednoznačný a rychle se vyvíjející příklad obohacující.

V prvním odstavci jsem s potěšením uvedl, že diplomantka se seznámila se širokým spektrem akademické literatury hlavně z oboru antropologie. Je ovšem otázka, zda všechno to, co se vydává za akademickou literaturu, má skutečně odpovídající kvalitu. Výpovědi autora Madery (nebo snad spíše autorky Maderové?) jsou někdy (na stranách 37, 54 či 55) až poněkud kuriózní. Ostatně i sama diplomantka nejméně na jednom místě (strana 68) podlela svůdné terminologii Santo Daime a hovoří o vibracích a energii tak, jako kdyby to v kontextu církve Santo Daime nebyly náboženské pojmy.

A zde se dostáváme k problému, který na celé diplomové práci považuji za největší: nedostatečnému nebo nejasnému oddělování popisu od výkladu toho, co je popisováno. Typický je popis mýtu na stranách 53 a 54, do nějž stále vstupují výklady a komentáře. Tento problém považuji spíše za stylistický než metodologický. Kolegyně Hlaváčová totiž ještě nestylizuje vždy hladce: práce obsahuje také množství vět, jimž je sice rozumět, ale které jsou nepřesné a stylisticky neohrabané. Příkladem může být krátká věta na straně 83 nahoře: „Věkové složení účastníků bylo spíše zralého nebo středního věku.“ Také výběr slov není někdy úplně šikovný: „kostel“ ve významu společenství, obec, sbor apod., „kolonizátor“ a další. Při té příležitosti mohu zmínit i pravopis názvů náboženství a náboženských společenství (po vzoru angličtiny velká písmena např. ve slově „Rosikrucianství“ nebo „Rosikrucianí“), nejistota v přechylování, a někdy (na straně 61) dokonce i ve skloňování. To jsou ale maličkosti. Trochu více by mně vadilo zařazení antroposofie do hnutí New Age (strana 58) nebo nepřesvědčivý výklad rozdílu mezi kardecismem a spiritismem na straně následující.

Diplomová práce tak jistě není dokonalá. Za pilnou četbu literatury, celkové zpracování tématu, osobní nasazení a trpělivé sbírání osobních zkušeností a kontaktů si ale kolegyně Barbora Hlaváčová přesto zaslouží ocenění stupněm „výborně“.

Zdeněk Vojtíšek